

ΠΑΣΧΑΛΙΑ ΤΡΑΥΛΟΥ

*Η μαζίκα
της αγάπης*

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Ε Π Λ Η Ν Ι Κ Η Π Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Α

2

Οι τρεις τσιγγάνες κάθισαν ανακούρκουδα στα μαξιλάρια. Έξω τα πασούμια σούρνονταν βιαστικά. Οι τσιγγάνες μάζευαν τις μπουγάδες απ' τα σκοινιά, έσβηναν τις φωτιές κι άφηναν στη μέση το ψήσιμο των φαγητών που μαγείρευαν στα τετζερέδια και ο ήχος τους ανακατευόταν με τα κλάματα των αβύζαχτων παιδιών που περίμεναν τις μανάδες ν' αποσώσουν τις δουλειές που προέκυψαν από το ξαφνικό μπουρίνι. Η ψιγάλα έγινε μπόρα μεμιάς και η τσάχρα χόρευε απ' το φύσημα ενός αέρα που έμοιαζε να ανταριάζεται με την ιστορία, σαν να είχε λουφάζει ένα δαιμονικό στα σύννεφα.

«Διες τα παλούκια αν κρατάνε το πανί», διέταξε τη Μαριάνθη η Ζωή κι έπειτα ξανακάθισαν όλες μαζί και αγνόησαν τις χοντρές βέργες της καταιγίδας που μαστίγωναν το χώμα και τις σκηνές και ανακάτευαν τη λάσπη. Χαμηλωμένα μάτια η Μαριάνθη, γουρλωμένα από περιέργεια η Αργυρώ, συννεφιασμένα η Ζωή απ' την πίκρα που της βαλάντωνε τα σωθικά.

«Είναι μια ιστορία απ' τα παλιά» ξεκίνησε τη διήγηση η Ζωή μόλις κατάφερε να βάλει σε τάξη πάλι τις ανάσες της απ' το κλάμα.

«Είναι μια ιστορία από εκείνες που οι πολλοί δεν τις πιστεύουν ή φοβούνται μήπως βγουν αληθινές. Γιατί αν είναι αλήθεια, πέρα απ' τον κόσμο που φαίνεται, υπάρχει κι εκείνος που θέλει άλλα μάτια για να τον δουν και οι άνθρωποι σκιάζονται καταμεσής ενός κόσμου που δεν μπορούν να εξηγήσουν. Γι' αυτό και τους φοβούνται τους τσιγγάνους, γιατί ξέρουνε τη γλώσσα της σιωπής κι έχουνε ανοιχτά τα μάτια στον κόσμο εκείνο που αυτοί δε βλέπουν. Δεν αγρικούν πως κείνα τα μάτια βασιλεύουν μέσα μας δίνοντας προσταγές κι αιώνες τώρα δεν τα κάμωσε τίποτα και κανείς όσο κρατάει το γυρολόι μας στο χρόνο. Θαρρώ τσιγγάνος είναι κι ελόγου του και συμμερίζεται το δέσιμό μας με τα μάγια σ' όλα τα γιουρούσια του καιρού και σ' όλα τα κυνήγια των ανθρώπων, γιατί ξέρουμε καλά ότι το παρελθόν δεν το αγνοείς, είναι ο δάσκαλός σου. Αλλιώς τικα πορεύεσαι τυφλός πάνω σε πέτρες».

«Δε σε καταλαβαίνω», ψιθύρισε η Αργυρώ που είχε ξεφύγει ο νους της για μια στιγμή στο αγκάλιασμα του Γιάγκου απ' την ανία των θεωριών περί φυλής και παρελθόντος κι έπλεκε μες στα δάχτυλα μια μπούκλα που είχε ξεφύγει απ' τον κόμπο του τσεμπεριού.

Μπήκε στο θέμα η Ζωή. «Στη φυλή μας, μάτια μου, οι άντρες παιδεύονται να δώσουν σχήμα στο σίδερο και οι γυναίκες στα πεπρωμένα. Τα μαντεύουμε και τ' αλλάζουμε όσες μπορούμε. Λίγες... Ήταν μια γυναίκα της σειριάς μας, διακόσια χρόνια πάνω-κάτω πριν από τώρα, αίμα της φαμελιάς μας. Ρουσλάνα στ' όνομα, όνομα σλάβικο, μιας και τότε είχαμε τα φितσίρια μας στη Ρουμανία. Ανύπαντρη ήταν, “απείραχτη”, με μια γριά γερακίνα που της άρεσε να κάθεται πάνω στον ώμο της και να γαντζώνεται απάνω στη δεξιά σιδεροστιά της. Όλοι προστρέχανε σ' εκείνη να μάθουν τα μελλούμενα και να διορθώσουν τα στραβοχυμένα ριζικά τους. Την πασιράτα* καθόταν κάτω απ' το φεγγάρι κι έλεγε προσευχές σαν γκιλί** θλιβερό, σαν τις δικιές μου. Ωστόσο ούτε καφέ ούτε χαρτιά διάβασε ποτέ της. Έπιανε μοναχά τα χέρια και στύλωνε το βλέμμα ανάμεσα στο σταυρό, πάνω απ' τα φρύδια και διάβαζε τις σκέψεις για να αποφασίσει σε ποιον θα χάριζε τα μαγικά της και σε ποιον όχι.

»Κι άλλοτε βάζοντας κάτω απ' το προσκέφαλό της κάτι που να άγγιξε ή να φόρεσε αυτός που ήθελε να του διαβάσει το ριζικό του, έβλεπε στο όνειρό της ό,τι τον

καρτερούσε στο παρακάτω μονοπάτι της ζωής του. Και είχε τη δύναμη ν' αλλάζει τη ροή των πεπρωμένων με μια μόνιμη θλίψη στο βλέμμα, γιατί η γνώση του κακού και του θανάτου είναι βάσανο όταν ξέρεις πως δεν μπορείς να κάνεις μια μανούβρα για να τ' αποφύγεις.

Ήταν μια ματζίκα αλλιώτικη. Ματζίκα της αγάπης τη λέγανε όσοι τους βοήθησε, σεϊζάν* οι ανήξεροι και όσες τσιγγάνες τη ζήλευαν γιατί δεν μπορούσαν να της παραβγούν στη δύναμη. Έτρεχαν από παντού να τη συμβουλευτούν όπως τρέχουν σε κάτι χριστιανούς καλόγερους οι μπαλαμοί για να τους φωτίσουν τι να κάνουν στα δύσκολα. Κι όταν τους θεραπεύσει ο καλόγερος μian αρρώστια ή τους γαληνεύει την ψυχή, λένε πως θάμα γίνηκε.

»Ενώ, όταν η Ρουσλάνα μάντευε τα μελλούμενα και τους έλεγε ποιο μαγικό να πάρουν για να σωθούν απ' το κακό το μάτι, την κακογλωσσιά ή το θάνατο, μάγια το λέγανε κι έργο του Σατανά.

»Ο παπάς εκείνου του χωριού είχε κεσάτια πια εξαιτίας της. Ούτε πρόσφορα, ούτε τάματα, ούτε προσευχές έκαναν οι ντόπιοι. Μεσ στα χαμόγελα που χάριζε η Ρουσλάνα οι άνθρωποι ξέχασαν τους γνωστούς αγίους και πίστεψαν σε μian αγιοσύνη που, συν τα άλλα, δεν ήταν μια φάτσα σκυθρωπή και οστέινη πάνω σ' ένα ξύλινο εικόνισμα αλλά είχε σάρκα σαν τη δικιά τους, ήταν όμορφη κι ένιωθε τους ανθρώπινους σεβντάδες χωρίς να κρίνει τις αδυναμίες τους. Έλυνε κι έδενε εκείνη η αλλόκοτη “αγία ή μάγισσα”, δεν τους ένοιαζε, αφού έβρισκαν λύσεις στα προβλήματά τους με ανταμοιβή ό,τι είχαν ευχαρίστηση. Μήπως και στους αγίους τους παλιούς δεν έκαναν χατίρια και δεν τους πλήρωναν με τάματα;

»Ο παπάς έψαχνε πια με το λυχνάρι να βρει κάποιον να τον εξομολογήσει και του έμενε άθιχτη η Θεία Κοινωνία στο Δισκοπότηρο, μιας και κανείς δεν τόλμαγε να μεταλάβει σαν τον άκουγε να λέει ότι “φωτιά θα πέσει και θα σας κάψει, αμαρτωλοί που αλαξοπιστήσατε γι' αυτή τη γύφτισσα. Ράτσα καταραμένη του Διαβόλου. Γύφτος έφτιαξε τα καρφιά που σταυρώσανε τον Χριστό κι εσείς δουλωθήκατε σε δαύτη. Ο Θεός ας σας συγχωρέσει”».

»Ο αφορεσμός όμως караδοκούσε κι έτσι η σιωπή ήταν η μόνη λύση. Χόλωσε ο παπάς κι έψαχνε τρόπο να την ξεφορτωθεί απ' το χωριό. Υπήρχε τότε εκείνος ο νόμος της εκκλησίας για τη μαγγανεία κι έψαχνε να βρει ένα στοιχείο για να την δέσει κι αυτός με τη σειρά του, όπως όριζε ο νόμος και η εκκλησία κι όχι όπως “έδενε” εκείνη τους άπιστους αγαπητικούς.

»Μια και δυο χτύπησε την πόρτα της. “Σταμάτα τις μαγγανείες ή φύγε” το φερμάνι του.

»“Δε θες να καταλάβεις. Τα άγια κρύβονται μεσ στα μάγια μου, του είπε”, αλλά ο παπάς φουρκίστηκε, τα ρουθούνια του ανοιγόκλειναν σαν θυμωμένου ταύρου. Ξέχασε τον Χριστό και γύρευε εκδίκηση. Το πρωί κήρυττε την αγάπη, τη νύχτα ξενύχταγε να βρει έναν τρόπο να διώξει τη διαβόλισσα. Διαβολόγερος ο ίδιος, το κατάστρωσε το σχέδιο κι εκείνη διάβασε τη σκέψη του και είδε στη γυαλάδα του ματιού του τη μάχη που έδινε το πείσμα, η πίστη του και ο φθόνος. Για μέρες είχε το βλέμμα του την αγριάδα του φιδιού ώσπου πήρε την απόφαση να βάλει τα χέρια του με αίμα.

»Κάτω απ' το ράσο ένα πουγκί με τριάντα χρυσά νομίσματα και κάτω από τα γένια μια θεριεμένη οργή ήταν αρκετά για να συνωμοτήσει και ν' αγοράσει ένα φονικό. Ο υποψήφιος φονιάς ένας Κρεολός, αίμα δικό μας.

»Κοντά στις υποψίες κόπιασε και το όνειρο της Ρουσλάνας. Μεσ στο όνειρό της βρέθηκε φυλακισμένη στο ίδιο της το σπίτι. Άκουσε τα καρφιά και τα σφυριά να χτυπούν την πόρτα της παράγκας της δυο νύχτες μετά από κείνη τη συμφωνία και η ίδια έσπρωχνε μέσα μάταια το μάνταλο για να λευτερωθεί.

«Βοήθεια!» φώναζε, αλλά η φωνή σκορπιζόταν πάνω ψηλά ως τα σύννεφα που παρακολουθούσαν το χαμό της. Έβλεπε αστροπελέκια και φωτιές και ο ουρανός άνοιγε πέντε οργιές και κοίταζε από τη σχισμή τον κόσμο που υπήρχε πέρα απ' τα σύννεφα. Και μες στον πανικό της είδε ένα χέρι να κρατάει ένα δαυλί, χέρι ηλιοκαμένο με μια παλάμη χαρακωμένη από γκέμι. Είδε το ίδιο χέρι να ρίχνει την πρώτη σπίθα πάνω στα άχυρα της ζελότζας. Κι έπειτα ένιωσε τον καπνό να την αρπάζει απ' το λαιμό και να την παίρνει στον Άδη των τσιγγάνων, πετώντας μέσα απ' το χαρακωμα του ουρανού. Ξύπνησε και ήξερε. Ερχόταν θάνατος. Την ίδια στιγμή που ο φόβος τής έκοψε την ανάσα, μες στα άγρια χαράματα αφουγκράστηκε το καρδιοχτύπι του παπά, ένα φουριόζικο ποτάμι κάτω απ' το στήθος όταν μετρούσε το χρυσάφι στον κρεολό μ' αντάλλαγμα το θάνατό της. Η γερακίνα όλη νύχτα έκρωζε ανήσυχη ώσπου να ξημερώσει.

»«Αν με κάψεις, θα καίγεται στο χάλκωμα της Κόλασης. Και το καζάνι της Κόλασης τσιγγάνος πρέπει να το έφτιαξε γι' αυτό και δεν παθαίνει τίποτα με τα χρόνια. Κι όπου να πας, θα σε βρω γιατί εγώ θα γυρίσω. Πάντα γυρνάω σ' άλλο παρθένο σώμα της φαμελιάς μου, σ' άλλο χρόνο. Είναι άλλη η πάστα μου και μη νομίζεις ότι θα με βγάλεις τόσο εύκολα απ' τη μέση». Τούτη την κουβέντα τού είπε πηγαίνοντας έξω απ' την πόρτα του το επόμενο πρωί. Σύζυλος ο παπάς, κοκάλωσε το χέρι που επρόκειτο να βγάλει σε λίγες ώρες απ' το πουγκί τις λίρες για να αγοράσει ένα θάνατο και να ξοφλήσει το φονικό.

»«Πώς ήξερε;» είπε μονάχα και έπειτα γονάτισε κι έκανε το σταυρό του. «Θεέ μου, βόηθα με, ψέλλισε» και κλείστηκε για μέρες στο σπίτι του με νηστεία και προσευχή μονάχα, μήπως και του συγχωρούσε ο άγιος τη λερή σκέψη του φονικού. Σκιάχτηκε, χάρισε το μπαχτσίσι στο Ρουμάνο Κρεολό και τον πρόφτασε πριν ετοιμαστεί με το δαυλί του να σπείρει μιαν αμαρτία. Το παρακάλι παρακάλι ωστόσο. Καρφώθηκαν οι προσευχές στις λέξεις του διωγμού της. Να γίνει καπνός η διαβόλισσα. Νυχθημερόν μονάχα αυτή η έννοια τριγύρναγε σαν μύγα σιχαμερή μες στο μυαλό του, αλλά δεν ξανατόλμησε να βρεθεί αντίκρυ της.

»Όμως όσα δεν μπόρεσε ο παπάς τα μπόρεσε ο έρωτας. Ο τυφλός, ο παράφορος. Ο Κρεολός, σαν να τον είχε ορμηνέψει ο Διάβολος ο ίδιος, στήθηκε έξω απ' την πόρτα της. Είχε την περιέργεια να δει ποια έπρεπε να ξεπαστρέψει αφού ήταν περαστικός από εκείνα τα χρώματα. Ήθελε να αντικρίσει εκείνη τη μάγισσα που θα έκανε μια χούφτα στάχτη χωρίς να ξέρει ούτε τη φάτσα της. Το καλύβι της ήξερε πού βρισκόταν, μακριά απ' το φιτσίρι των άλλων. Βγήκε από την τέντα της η Ρουσλάνα να κάνει το βραδινό της λακριντί με το φεγγάρι, την είδε ο γύφτος και γητεύτηκε. Κοιτάχτηκαν μονάχα κι έπειτα απόμεινε η μορφή του στο κάδρο των ματιών της. Μες στη σιωπή διέσχισαν εκείνο το σκοτάδι ανταλλάσσοντας γλυκά κοιτάγματα και μόνο την ώρα που ξημέρωνε, άπλωσε το χέρι του το σημαδεμένο απ' το γκέμι και της άφησε ένα αναμνηστικό χάδι στα μαλλιά.

»«Γιατί δε μένεις;» τον ρώτησε.

»«Θέλω αλλά κάτι με διώχνει», της είπε εκείνος.

»«Θα ξανάρθεις;» ρώτησε πάλι με αγωνία τούτη τη φορά.

»«Θα δείξει ο καιρός», η διαφορούμενη απάντησή του.

»«Θα με σκέφτεσαι;» του ζητιάνεψε ένα ναι.

»Ρίξε τα χαρτιά σου να το μάθεις».

»«Δε θα γλιτώσω», σκέφτηκε η Ρουσλάνα κοιτώντας το σημάδι του χαμού της που είχε χαράξει η μοίρα στο χέρι του. Η ουλή στη χούφτα του τσάκισε το όνειρο στα δυο και το έχυσε στα καλούπια της λαχτάρας και της αγωνίας. Εκείνο το χέρι κάπως, κάποτε θα την σκότωνε. Τα οράματά της δε λάθευαν ποτέ.

»Έφυγε εκείνος και ρίζωσε η θλίψη μέσα της Έναν ολόκληρο χειμώνα οι βροχές πάνω στους τσίγκους τής έφερναν δάκρυα στα μάτια. Μοναξιά, με γεύση στυφή σαν της λάσπης. Και πίκρα, σαν εκείνη που αφήνει η απουσία του αγαπημένου, όταν δεν ξέρεις αν θα γυρίσει. Δεν είχε πια το κουράγιο να ασχοληθεί με τις ψυχές των άλλων όσο η δικιά της μαράζωνε από την απουσία του Κρεολού. Κέντρο του κόσμου της το βλέμμα του το μεθυστικό, το έψαχνε απεγνωσμένα τις νύχτες που την τυραννούσαν όνειρα απατηλά, σαν κάποια μοίρα να έπαιζε με την αγωνία της. Δάκρυα και σπασμένα ξόρκια απόμειναν για την επιστροφή του αγαπημένου που άφησε πίσω του την τυραννία ενός χαδιού.

»Πλάι στην τέντα καθόταν και χτένιζε την πλεξούδα της με άφθονο μάλαμα απ' το φεγγάρι απλωμένο στο πρόσωπο όταν ακούστηκε κάλπασμα αλόγου. Εκείνος ήταν. Δώδεκα φεγγαρίσια γεμίσματα μετά. Λίγο μετά τη στιγμή που έπαψε το φλιτζάνι της να έχει ένα πένθιμο κατακάθι και οι περίεργες περικοκλάδες του ξεμπερδεύτηκαν κι έγιναν ένα άσπρο μονοπάτι που κατέληγε σε δυο χείλη ενωμένα. Άχνεψαν οι δισταγμοί και το άγγιγμά του έγινε βάλσαμο για το μαράζι που έσκιαζε ένα χρόνο την μπόλια των ματιών της.

»“Ήρθα να δω αν θα μείνω”, της ψιθύρισε αλλά ούτε που σκέφτηκε ότι μπορούσε πάλι να της φύγει.

»Δυο ολόκληρες νύχτες τρύγησε το κορμί της κι εκείνη γεύτηκε τις χαρές που στα σκοτάδια της μαγείας είχε αγνοήσει. Το τρίτο ξημέρωμα άνοιξε τα μάτια και το διπλανό της προσκεφάλι ήταν άδειο. Βγήκε στην καταχνιά και φώναξε το όνομά του αμέτρητες φορές. Η γερακίνα έσκισε ανήσυχη τα πρώτα γκριζα σύννεφα λες και συμεριζόταν τον καημό της. Απόκριση δεν πήρε. Η προδοσία τρελαίνει. Περπάτησε μες στα χωράφια με γυμνά τα πέλματα χάνοντας τη ρέγουλα του κάματου και του χρόνου. Σκόρπισε το βλέμμα της, γέμισε άγριες αποχρώσεις όμοιες με του ανθρώπου που μόλις του έστριψε και το βλέμμα ξεχνόμαστε με απληστεία πάνω στη νέα όψη του κόσμου που αντικρίζει μέσα απ' το γυαλί της τρέλας. Η γερακίνα έκρωζε νευρικά.

»Επέστρεψε στο τσαντίρι της αργά το βράδυ, όταν το κορμί το έσπασε σε κομμάτια η κούραση. Γνώρισε τη ζωή και την έχασε. Έτσι ένιωθε. Ο έρωτας είναι ένα καμτσίκι που αν σε χτυπήσει δε βαστάς εύκολα τον πόνο του. Η Ρουσλάνα με γυμνά χέρια και ματωμένη ψυχή βγήκε στο ξέφωτο του φεγγαριού. Πανσέληνος, την ώρα που σωπαίνουν τα πουλιά και κουρνιαάζουν οι ψυχές μες στα όνειρα. Μέσα της αλυχτούσε η οργή της προδοσίας, έχασκε η πληγή της μαχαιριάς που αφήνει ο απατημένος έρωτας. Για πρώτη φορά ένιωσε ένα μ' εκείνες που γύρευαν μ' ένα μαντζούνι την εκδίκηση ή τη λήθη απ' την αγάπη. Μες στο θολωμένο της μυαλό γύρευε ένα λυτρωμό.

»Δεν καταδέχτηκε την εκδίκηση, σχεδόν ποτέ δεν την καταδεχόταν. Μια λήθη μόνο λαχτάρησε και, σαλεμένη όπως ήταν, ξερίζωσε ένα μανδραγόρα. Ήξερε καλά τι σήμαινε αυτό. Ο φόβος αποδείχτηκε πιο αδύναμος απ' τον πόνο. Ήξερε ότι η πράξη αυτή σήμαινε θάνατο.

»Ο μανδραγόρας λύνει τα χέρια της μάγισσας, να το ξέρεις. Ο ύπνος που προκαλεί ο χυμός του φέρνει όνειρα προφητικά και στα όνειρα βρίσκουν ευκαιρία οι αδικημένοι νεκροί να πουν στους ζωντανούς τα μαράζια τους. Διώχνει δαιμονικά γιατί το ίδιο έχει ένα δαίμονα μέσα του. Γι' αυτό δεν τον αγγίζεις ποτέ με τα χέρια γυμνά. Άλλον βάζεις ή τον ξερίζωνεις τραβώντας τη ρίζα του αφού τη δέσεις με σκοινί στην ουρά ενός πεινασμένου σκυλιού κι αφού φτιάσεις με ατσάλινο μαχαίρι έναν κύκλο γύρω του για να μην ξεφύγει ο δαίμονας πέρα απ' αυτόν. Ουρλιάζει όταν το ξερίζωνεις, και το ουρλιαχτό του σκοτώνει όποιον τον άγγιξε.

»Ένα αχ ακούστηκε, έπειτα ένα ουρλιαχτό, το κορμί του μανδραγόρα που μοιάζει με ανθρώπινο πετάχτηκε απ' τη γη την ίδια ώρα που η ψυχή της ξενιτεύτηκε από το

σώμα της, μέχρι να βρει ένα άλλο, παρθένο κορμί να κατοικήσει. Γονάτισε η ψυχή από τον πόνο κι εκείνη η αλλόκοτη αυτοκτονία ήταν η λύση της στιγμής. Κούρνιασε σ' ένα σύννεφο από κείνα που φιλοξενούν τσιγγάνικες ψυχές, μαραζωμένες από προδοσία. Και από κει, σαν τη γερακίνα της, κοιτάει από ψηλά να βρει καινούργιο σώμα για να επιστρέψει.

»Έτσι χάθηκε η ματζίκα της αγάπης, από αγάπη, σόγα μου, και θα γυρίσει μες στις εφτά γενιές, όπως γυρνάει πάντα. Μόνο που ετούτη τη φορά θα 'ρθει να αποσώσει και για πάρτη της την αγάπη και όχι μονάχα για τους άλλους. Θα το δεις. Μένει σαν κατακάθι στον πάτο της ψυχής ό,τι δε γεύεσαι και έρχεται η ώρα, έστω και αργά, να το αρπάξεις. Η γερακίνα της την ψάχνει. Κάθε φορά που γεννιέται ένα θηλυκό στη φαμελιά μας, έρχεται πάντα στα γεννητούρια. Σκεπάζει ο ίσκιος της τη λεχώνα όσο κρατάει το κοιλοπόνεμα κι έπειτα κρώζει και σκίζει τον ορίζοντα στα δυο με τα φτερά της καθώς πετάει προς την Ανατολή όσο δε μυρίζει την αύρα της ψυχής εκείνης. Την περιμένει και την περιμένουμε.

»Διακόσια χρόνια τώρα τέτοια τσιγγάνα δε φάνηκε στη φαμίλια μας. Πριν από αυτή, εφτά γενιές, υπήρξε άλλη μία απ' ό,τι μου έλεγε η μάνα μου. Ήρθε η ώρα για την επόμενη. Έκτη γενιά ήσουν εσύ και δεν προφτάσαμε να δούμε μήπως σε διάλεξε η ψυχή της να κατοικήσει μέσα σου. Σειρά σου τώρα να κάμεις θηλυκό».

»“Πού να ήταν κείνη την ώρα ο Γιάγκος”, αναρωτήθηκε η Αργυρώ ύστερα από την ιστορία, που ήδη η λογική της την κλισάριζε και δεν έλεγε να την αποδεχτεί.

Η μπόρα είχε κοπάσει, το κορμί της γύρευε ένα χάδι, στο νου της κιόλας γέλαγε με τούτο το παραμύθι. Τι να πιστευε; Πως ένας θρύλος μίλαγε για το ζωντάνεμα σ' άλλο σώμα μιας τσιγγάνας που έζησε κάποτε; Τις άκουγε από παιδί αυτές τις ιστορίες, για πεθαμένους που έφυγαν με την πίκρα ενός προδομένου έρωτα. Μουλό τους λένε οι τσιγγάνοι και είναι αυτοί που τους προειδοποιούν για συμφορές που κοντοζυγώνουν κι έχουν το χάρισμα να λένε τα μελλούμενα. Μ' αυτές τις ιστορίες μεγάλωσε αλλά τις άντεχε όσο ήταν παραμύθια για να περνάει η ώρα. Η σκέψη της επαναστατούσε στην ιδέα να ήταν αυτή μια τέτοια μάγισσα. Κι έτσι την ιστορία την απίθωσε στο νου της για να την πει κι εκείνη στο θηλυκό της, αν έκανε ποτέ της θηλυκό για να τη συγκρατήσει μόλις συντρέξει ο κίνδυνος να παρασυρθεί απ' τη Σειρήνα του Έρωτα.

»“Γιατί θαρρείς ήθελα να κλείσεις τα δεκαπέντε προτού να παντρευτείς;” της διέκοψε την αμφισβήτηση η Ζωή. «Αν περίμενες παρθένα τα δεκατέσσερά σου χρόνια και τα πρώτα σου έμμηνα, τότε θα ξέραμε αν ήσουν εσύ. Κι αν ήσουν, θα διέλυα τα προξενιά. Τώρα...» βούρκωσε η Ζωή ξανά και συνέχισε την απολογία. Βούλιαξε σ' ένα παράπονο η φωνή της κι έπειτα βαριαναστέναξε κι έπιασε με τα δυο χέρια τα μηνίγγια της.

«Δε μου είπες τίποτα. Δεν ήξερα τίποτα, ντάγια μ'. Με καμέλ Γκιλμάζ*» επαναλάμβανε η Αργυρώ σαν να ήταν η μόνη κουβέντα που είχε απομείνει στο μνημονικό της, που έγινε φίλτρο ξαφνικά κι άδειασε απ' όλα τα άλλα, για τη μάγισσα που χάθηκε απ' τη φωνή του μανδραγόρα. Ίσως και να μην άκουσε καλά καλά την ιστορία, μιας και δεν είχε κανένα νόημα πια κάτι τόσο ξεχασμένο σαν ξεθυμασμένο άρωμα.

Εκείνος παράμερα μυρωδιά δεν πήρε απ' όσα λέγανε μάνα και κόρη.

«Τι έκαμες;» ούρλιαζε η Ζωή αλλά γρήγορα ήρθε στα συγκαλά της. «Δεν σου είχα πει ότι είσαι για θάματα εσύ;»

Έσκυψε τα μάτια νικημένη η μάνα.

«Αγάπησες» ψέλλισε κι έκανε μια κίνηση σιχασιάς και περιφρόνησης. «Γυναίκες... Χαζές γυναίκες! Σκλάβες στο μιντσί σεν*. Τώρα η τέχνη θα πιάσει πάλι αράχνες μες στους θρύλους ώσπου να έρθει μια άλλη να την υπηρετήσει. Πιο δυνατή. Χρόνια και χρόνια δε βρέθηκε τσιγγάνα με το χάρισμα στο σόι μας. Μονάχα γυρολόγισσες και

κομπογιαννίτισσες που παιδεύονται με βοτάνια, χαρτιά και καφέδες για ένα ξεροκόμματο...» μονολογούσε με φωνή που έσβηνε. Απόκριση δεν έβρισκε. Μόνο μια συντριβή απόμεινε να βρυχάται μέσα της σαν πληγωμένη αρκούδα.

«Ο λόγος είναι λόγος», ούρλιαζε ο πατέρας της Αργυρώς. «Στον ντερμεντζή τι θα πω, γυναίκα; Αν του τη δώσω πάλι χαλασμένη, θα γκενεί φονικό. Τι έκανε το σαχαρντίλο το θηλυκό;»

Βρήκε την ευκαιρία ο Γιάγκος. Πλήρωσε τον ντερμεντζή, χάρισε την προίκα της στον πατέρα της δικιάς του αρραβωνιαστικιάς, για να πάρει πίσω το λόγο, ζήτησε την Αργυρώ απ' τον πατέρα της κι όλα τακτοποιήθηκαν. Τα βλέμματα που πέταγαν φλογερές σαΐτες και τα γεροδεμένα μπράτσα υπόσχονταν ζεστή αγκαλιά και φροντίδα. Δώσαν τα χέρια γαμπρός και πεθερός με βλέμματα κατεβασμένα στο χώμα. Ντρέπονταν κι οι δυο. Ο πατέρας για την ατιμασμένη και ο Γιάγκος για την ατιμία του. Μόνο η Αργυρώ σιγοτραγουδούσε ανέμελη κι ευτυχισμένη έξω από το τσαντίρι γιατί ο Γιάγκος τη γλίτωσε από την τιμωρία του πατέρα ή απ' το μαχαίρι του γαμπρού και είχε αποδείξει ότι δεν είχε κάνει λάθος που τον διάλεξε.

Και ό,τι της ονόμαζαν τιμή και υπόληψη δεν ήταν παρά δύο σταγόνες αίμα που χαλάλι του, του αζίζιζανε αφού απέδειξε πόσο άντρας ήταν. Εξάλλου τον είχε σιγουρέψει και δε θα της έφευγε ποτέ. Δεν ήτανε ντροπή η αγάπη και το μαντζούνι από τριαντάφυλλο, μύρο, ασφόδελο και σκλίδα μανδραγόρα, που την είχε κλέψει από εκείνον που φύλαγε η Μαριάνθη σαν τα μάτια της, θα το κρατούσε ενθύμιο για κείνη της τη σιγουριά και για ώρα ανάγκης. Θα έκανε και παιδιά κι ίσως κάποτε μια κόρη που θα ήθελε κι εκείνη να σιγουρέψει κάποιον. Ποτέ δεν ξέρεις.

«Αγάπη!» μουρμούριζε η Ζωή την ώρα που σάρωνε μ' ένα κλαδί το τσαντίρι της νευρικά και ειρωνευόταν την κουβέντα. «Στάχτη θα απομείνει σε λίγο καιρό από δαύτη. Και τότε τι έχασα, θα λες. Αχ, και να βρεθεί μια δυνατή! Θα κυριέψει τον κόσμο. Αχ και να ήξερες, Αργυρώ, τι απαρνήθηκες για δαύτον! Κι αυτόν μπορεί να τον έδεσες. Όμως εσύ θα 'ρτει η ώρα που θα τον βαρεθείς και δε θα θες μήτε να τον βλέπεις και τότε θα αναπολείς το αντάλλαγμα ή την ελπίδα να ήσουν κάτι αλλιώτικο από τους άλλους. Θα διεις. Ο Οντέλ* ψεύτρα ας με βγάλει».

Όσο κι αν αντέδρασε, η Ζωή δεν μπορούσε να αλλάξει τη ροή των γεγονότων.

Υπήρχε εξάλλου ένα τσιγγάνικο φιλότιμο θιγμένο που γύρευε αποκατάσταση κι ένα μαχαίρι κάτω από το προσκέφαλο για να ξεπλύνει ανά πάσα στιγμή την πρωτόγονη ντροπή που ρήμαζε το ηθικό της οικογένειας. Αδιέξοδο λοιπόν, και το ναι της βγήκε μέσα απ' τα δόντια μ' ένα λυγμό σαν πέτρα δεμένη στο λαιμό της.

«Μακάρι να μη μετανιώσεις», της ψιθύρισε την ώρα που τη φίλησε σταυρωτά για να της ευχηθεί για τα καλορίζικα. «Όμως βάλε μπρος να κάνεις θηλυκό μπας και δούμε από κείνο μιαν άσπρη μέρα. Δεν πρέπει να χαθεί η γενιά μας και το χάρισμα. Εφτά γενιές το ψάχνουμε κι είναι άφαντο ακόμα».

«Αφού είναι αγάπη», είπε στον άντρα της, προσποιούμενη μπρος στο αναπόφευκτο τη μεγαλόψυχη όταν πήρε απόφαση το συντελεσμένο γεγονός, «ας δώκουμε την ευχή μας. Κομμάτια να γενεί. Έτοιμη είναι για παντρεία. Το θηλυκό είναι γυναίκα από τα γεννοφάσκια του».

Ο γάμος έγινε με όλες τις τιμές και οι λίρες του Γιάγκου κουκούλωσαν την ντροπή της νύφης. Ο ντερμεντζής ένωσε κερδισμένος από την ανταλλαγή, αφού μπορούσε να χαϊδεύει ένα σακούλι λίρες αντί για το κοκαλιάρικο κορμί της Αργυρώς και κάτω από τα μουστάκια του έσκαγε ένα χαμόγελο ειρωνείας για τη θολούρα του Γιάγκου που ήταν βαρβάτος άντρας και ενώ θα είχε όποια ήθελε, πλήρωσε πανωπροίκι για να χαρεί ο ίδιος εκείνο το απολειφάδι θηλυκού.

Προχωρημένα μεσάνυχτα, πανσέληνος και τότε, με μια ζαλάδα απ' το κρασί να τυραννάει τα βήματα, οι δυο γυναίκες ξεμάκρυναν απ' τους γλεντζέδες και κλείστηκαν στο τσαντίρι της Μαριάνθης. Έβγαλε τις δυο τράπουλες που είχαν καθεμιά τους όνομα και τις έλεγαν Αρκάνες κι έκατσαν ανακούρκουδα στη φλοκάτη. Η Ζωή σταύρωσε τα τσακισμένα φύλλα, τα ανακάτεψε, τα ξεβάσκανε τρεις φορές κι έπειτα τα ακούμπησε καταγής.

«Μελέτησε το στεφάνι της Αργυρώς και κόψε. Κόψε να βγάλουμε συμπέρασμα». Το χέρι της Μαριάνθης υπάκουσε στο πρόσταγμα. Η Ζωή σούφρωσε τα φρύδια, έριξε πίσω τη γλώσσα απ' το τσεμπέρι που έπεφτε μπρος στα μάτια της κι έπειτα άρχισε ν' απλώνει σαν βεντάλια τα τραπουλόχαρτα, μουγκρίζοντας με νόημα, κι ύστερα από δώδεκα φορές μοίρασμα κι άπλωμα με δεξιοτεχνία και αποχαύνωση στις παρδαλές φηγούρες της παλιωμένης τράπουλας έβγαλε το πόρισμα:

«Δώδεκα παιδιά και στερνοπαίδι η σάγα. Σίδερο στη μέση τους».

«Πολλά δεν είναι, βρε αδερφή;»

«Αυτό λέει το χαρτί και δε λαθεύει. Όλα θα γίνουν καταπώς πρέπει. Και θα είναι καρπερή. Και το φεγγάρι απόψε έχει γέμιση, που πάει να πει ευλογία για την πρώτη σπορά του Γιάγκου. Για να δούμε. «Να το. Ντάμα μπαστούνι. Ολοκάθαρο. Το τσιγγάνικο χαρτί ποτέ του δε λαθεύει. Θα 'ρθει το θηλυκό σε δώδεκα γυρίσματα του ήλιου. Μπαΐλντισα πια να περιμένω την ατόφια μάγισσα», είπε η Ζωή και κατέβασε μονομιάς άλλη μια γουλιά κρασί απ' το φλασκί που κουβαλούσε.

«Θα δούμε...» ψέλλισε η άλλη κι άγγιξε τον χρυσό σταυρό που κρεμόταν στο λαιμό της, αυτόν που είχε βουτήξει από μια Μυτιληνιά για να μεσολαβήσει στη Ζωή για το δέσιμο του αγαπητικού της.

«Δε με πιστεύεις, θαρρώ. Αλλά θα δεις σαν έρθει η ώρα».

ΠΑΣΧΑΛΙΑ ΤΡΑΥΛΟΥ

Η ματζικα της αγάπης

Γενάρης του '30,
σε ένα αφιλόξενο σκοτάδι,
με μια μελωδία τσιγγάνικου βιολιού
να ηρεμεί τους φόβους του πατέρα μου
και δυο γυναίκες να στοχάζονται
αν θα 'χα το χάρισμα που έλεγε ο θρύλος.
Η Ζαφείρα ψάχνει τον εαυτό της
μέσα στις ρίζες της φυλής της και στα οράματα που βλέπει
για τα ξένα πεπρωμένα.
Η αγάπη όμως την παρασύρει αλλού
και της ανοίγει ένα δρόμο
που δεν είχε ονειρευτεί ποτέ.
Στους κύκλους του καιρού,
αντίπαλος και σύντροφος συνάμα ο παπα-Ισιδωρος.
Μα εκείνη τι ήθελε στ' αλήθεια;
Το γύρεψε μια ολόκληρη ζωή
μέσα στην αριθμητική των φεγγαριών.
Σωστό ή λάθος,
διάλεξε να γίνει η ματζικα της αγάπης.

Ε Π Ρ Η Ν Ι Κ Η Π Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Α